

ВЛАДИМИР Д. ЛАСКАРЕВ – ЖИВОТ И ДЕЛО
Поводом 150 година од рођења

SERBIAN ACADEMY OF SCIENCES AND ARTS

SCIENTIFIC MEETINGS
CLXXXV

DEPARTMENT OF MATHEMATICS, PHYSICS AND GEOSCIENCES
Book 8

VLADIMIR D. LASKAREV
– LIFE AND WORK

On the occasion
of the 150th anniversary of his birth

Accepted at the IV meeting of the Department of Mathematics, Physics and Geosciences, held on 24 May 2019, on the basis of peer review carried out by Academician Vidojko Jović and Academician Milan Sudar, Meri Ganić, PhD, Ljupko Rundić, PhD, Dejan Radivojević, PhD, Draženko Nenadić, PhD

Editors

Academician VIDOJKO JOVIĆ
MERI GANIĆ, PhD

BELGRADE 2019

СРПСКА АКАДЕМИЈА НАУКА И УМЕТНОСТИ

Н А У Ч Н И С К У П О В И

Књига CLXXXV

ОДЕЉЕЊЕ ЗА МАТЕМАТИКУ, ФИЗИКУ И ГЕО-НАУКЕ

Књига 8

ВЛАДИМИР Д. ЛАСКАРЕВ
– ЖИВОТ И ДЕЛО

Поводом 150 година од рођења

Примљено на IV скупу Одељења за математику, физику
и гео-науке, 24. маја 2019. године, на основу рецензија академика
Видојка Јовића и академика Милана Судара, као и др Мери Ганић,
др Љупка Рундића, др Дејана Радивојевића и др Драженка Ненадића

У р е д н и ц и

академик ВИДОЈКО ЈОВИЋ
др МЕРИ ГАНИЋ

БЕОГРАД 2019

Издају
Српска академија наука и уметности
Кнеза Михаила 35, Београд
и
Српско геолошко друштво
Каменичка 6, Београд

Лектор и коректор
Младенка Савичић

Технички уредник
Никола Стевановић

Тираж
300 примерака

Штампа
ЈП Службени гласник, Београд

ISBN 978-86-7025-845-7

© Српска академија наука и уметности, 2019

С А Д Р Ж А Ј

ВИДОЈКО ЈОВИЋ

Сећање на Владимира Д. Ласкарева (1868–1954)..... 9

АЛЕКСАНДАР ГРУБИЋ

Владимир Д. Ласкарев (1868–1954) – животи и дело..... 11

ALEKSANDAR GRUBIĆ

Vladimir D. Laskarev (1868–1954) – life and work..... 18

АЛЕКСАНДРА МАРАН СТЕВАНОВИЋ

Владимир Д. Ласкарев: лик и дело у сећањима Петра Стевановића..... 21

ALEKSANDRA MARAN STEVANOVIĆ

*Vladimir D. Laskarev: his character and work as remembered
by Petar Stevanović.....* 30

МЕРИ ГАНИЋ

Дојринос Владимира Д. Ласкарева раду Српској геолошкој друштва..... 31

MERI GANIĆ

Vladimir D. Laskarev's contribution to the work of the Serbian Geological Society..... 36

САЊА АЛАБУРИЋ, ДЕСА ЋОРЂЕВИЋ МИЛУТИНОВИЋ, БИЉАНА МИТРОВИЋ

*Дојринос академика Владимира Ласкарева
раду Природњачкој музеја у Београду.....* 37

SANJA ALABURIC, DESA ĐORĐEVIĆ MILUTINOVIĆ, BILJANA MITROVIĆ

*Academician Vladimir Laskarev's
contribution to the work of the Natural History Museum in Belgrade.....* 54

ЉУПКО РУНДИЋ

О термину „Паратетис“ (Ласкарев, 1924)

и значају истраживања неогена у Србији57

LJUPKO RUNDIĆ

On the term “Paratethys” (Laskarev, 1924)

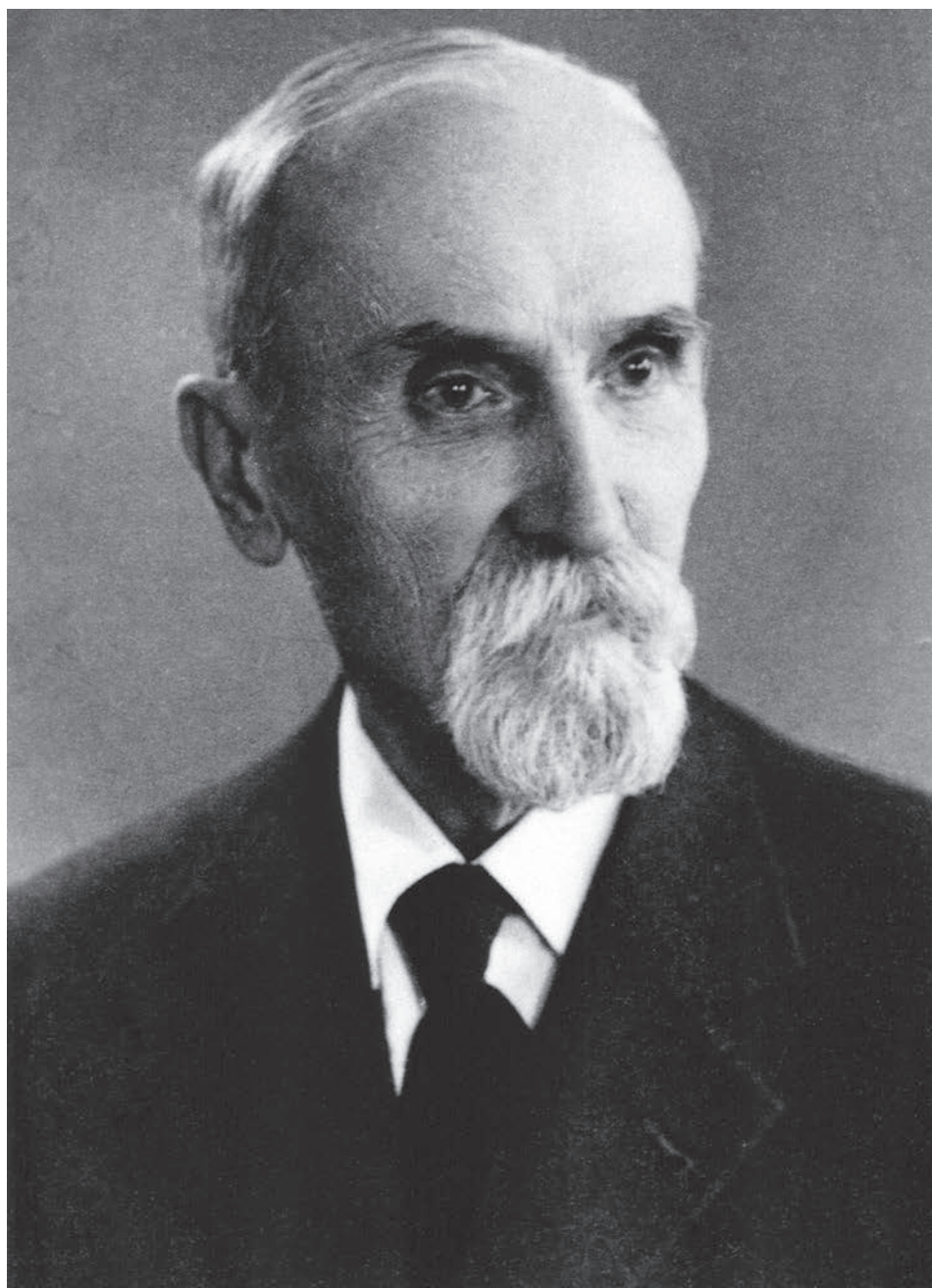
and the importance of the Neogene research in Serbia67

ЉУПКО РУНДИЋ, МЛАЂЕН ЈОВАНОВИЋ, ТИВАДАР ГАУДЕНЈИ, ВИОЛЕТА ГАЈИЋ

Први резултати истраживања заштитене лесне профила у Земуну69

LJUPKO RUNDIĆ, MLAĐEN JOVANOVIĆ, TIVADAR GAUDENYI, VIOLETA GAJIĆ

The first results of research of the protected loess section in Zemun90

Dr. Владимир Л. Ласкарев

СЕЋАЊЕ НА ВЛАДИМИРА Д. ЛАСКАРЕВА (1868–1954)

ВИДОЈКО ЈОВИЋ

Има једна лепа појава међу геолозима у Србији: они се често сећају својих професора и колега, својих претходника на истом геолошком послу. Међутим, млађе генерације недовољно уче о историји појединих геолошких дисциплина, а тога ће бити још и више у будућности. Зато су значајне годишњице великана геолошке науке у Србији одлична прилика и прави повод да се сетимо оних који су радни век, енергију, труд, знање и упорност посветили бољем и свеобухватнијем познавању геолошке грађе Србије.

Међу најзначајнијим геолозима које смо имали у XX веку, заслужено место припада Владимиру Д. Ласкареву.¹ Српска академија наука и уметности не заборавља своје преминуле чланове, па је стога, заједно са Српским геолошким друштвом, организовала научни скуп посвећен 150. годишњици рођења Владимира Ласкарева.

Године 1868. родио се у Русији Владимир Д. Ласкарев, који је после Првог светског рата дошао у Београд и ту остао до краја живота. Главна област проучавања Ласкарева у Србији била је стратиграфија неогена и квартара. Испитивао је лесне седimente и конгеријске слојеве у околини Београда, руководио је израдом детаљне геолошке карте околине Београда, бавио се биостратиграфијом неогених бескичмењака Србије и Македоније, кварталом Војводине, тектоником Букуље, Црног врха, Фрушке горе, Пожешке горе, тектоником неогених наслага у неким деловима Србије. Увео је у геологију термине „Паратетис“, „штајерска фауна сисара“ за миоценске сисаре у Србији (по аналогији са сличном фауном из Штајерске), „макишки слојеви“ за кварталне слојеве са *Corbicula fluminalis*.

Најзначајнији допринос Ласкарева светској геологији представља његов термин *Паратетис* који се и данас широко користи. „Назив Паратетис предлажем за оно огромно море, које је постанком алписког система одвојено у почетку миоцена од Тетиса и које је пролазило кроз Ронски басен, Швајцарску, јужну Баварску, Бечки басен, Србију, Румунију, Јужну Русију ка Каспијском мору“ (1923, 1924).

Био је члан Српске краљевске академије (дописни од 1932, редовни члан Српске академије наука од 1947), управник новоствореног Геолошког института Српске академије наука (1947), почасни члан Минералшког друштва у Петрограду (1911), члан Новоросијског друштва природњака (1896),

¹ У нашој литератури његово средње име различито је написано: Димитријевич и Дмитријевич, и зато је одлучено да само стоји иницијално средње слово.

члан Волинског друштва природњака (1911), члан Дњестровског друштва природњака (1912).

Наши палеонтолози назвали су по њему више фосилних родова и врста (*Pyruła laskarevi* Pavlović, *Laskarevia* Mil., *Pseudopolyconites laskarevi* Mil. & Slad.).

Својим великим научним делом Владимир Ласкарев уздигао је и задужио српску геологију, а својом скромношћу и благошћу остао у лепим казивањима и сећањима својих колега и студената. Више од 60 година то се преноси из генерације у генерацију и тако је Владимир Ласкарев постао легендарна личност српске геологије.

ВЛАДИМИР Д. ЛАСКАРЕВ (1868–1954) – ЖИВОТ И ДЕЛО

АЛЕКСАНДАР ГРУБИЋ

С а ж е т а к. – Владимир Д. Ласкарев (1868–1954), био је академик, универзитетски професор, истакнути руски, српски и европски научник. Рођен је, школовао се, стажирањем у Петрограду стекао званично звање геолога, магистрирао и докторирао у тадашњој Русији. Октобарска револуција затекла га је на месту професора геологије и палеонтологије на универзитетима у Одеси и Харкову. У Београд је избегао 1920. године и од тада до краја живота био је професор Универзитета у Београду. Ту је објавио више радова из геологије и палеонтологије. Нарочито се истичу: откриће и дефинисање „Паратетиса“, унутрашњег, епиконтиненталног морског басена јужне Европе, израда детаљне Геолошке карте Београда са околином 1 : 25.000 и обрада и систематизација терцијарне фосилне сисарске фауне Србије и Југославије. За дописног члана САН изабран је 1932. а за редовног члана САНУ 1947. Једно време био је и управник новооснованог Геолошког института САНУ. Сахрањен је на руском делу Новог гробља у Београду.

Кључне речи: Владимир Ласкарев, геологија, палеонтологија, Русија, Србија, САНУ

По целокупном изгледу и понашању Владимир Д. Ласкарев је подсећао на научнике из деветнаестог века. Са њима се подударао и по томе што је сав, без остатка, био посвећен професорском позиву и геолошкој науци. У Београду је живео у домаћинству са сестром и сестричинама, веома скромно, али за новац и каријеру никада се није залагао нити борио. На факултету је родитељски волео сараднике и ученике. Понашао се према њима као да представљају његову ширу породицу. О томе је забележена дирљива анегдота. Када је полазио од куће на испите имао је обичај да се обрати сестричини речима: „Пожели ми срећу на испиту“, као да он излази да полаже испит.

Ласкарев је рођен 9. јула 1868. године у вароши Бирјуч у некадашњој Вороњешкој губернији Царске Русије. Сада се то место такође налази у Русији. Његов отац Димитрије Ласкарев био је високи официр у царској војсци. Основну школу завршио је у Бирјучу, гимназију у Черњигову (1887), а природне науке на Новоросијском универзитету у Одеси 1891. године. Науке о Земљи је заволео на предавањима познатог професора И. Ф. Синцова па се одлучио да постане геолог. После завршених студија провео је годину дана на стажу у чувеном Рударском институту у Петрограду. Ту је научио како

се на терену и у кабинету прави геолошка карта и обављају други геолошки послови. Тако је стекао и званично право на звање професионалног геолога.

За асистента из геологије Ласкарев је изабран код професора Синцова у Одеси. Као почетник је слушао курс из геологије кенозоика код доцента Н. Андрусова, па се веома заинтересовао за неоген и квартар тадашње јужне Русије. Отуда су његови рани радови били посвећени геологији Подолије, Бесарабије и Галиције (садашња Молдавија). Озбиљност тих списа брзо је допринела да постане званичан стални сарадник Геолошког комитета Русије и да добије задужење да изради „17. лист Опште геолошке карте Европске Русије“. Том задатку посветио је петнаест година упорног и напорног рада, али кроз тај посао израстао је у врхунског руског и европског регионалног геолога.

После шест година рада на свом главном задатку Ласкарев је осетио како, са материјалима које има у рукама, није у стању да реши све битне геолошке проблеме, утврђене током теренских картирања. Због тога се одлучио да две године проведе на студијским путовањима по западној и јужној Европи. Тако је од 1898. до 1900. боравио и радио на многим теренима, у геолошким кућама и музејима у Бечу, Будимпешти, Загребу, Београду, Минхену, Цириху, Женеви, Нервију, Риму и Напуљу. Слушао је и консултовао многе чувене професоре и стекао огромно знање, искуство из различитих европских геолошких школа и праксу у међународној научној комуникацији.

У Бечу је радио са Т. Фуксом, слушао предавања Е. Сиса, и објавио један рад о миоцену Волиније (1899). У то време овај спис био је изузетно значајан прилог тумачењу порекла сарматске фауне.

Нешто касније у Београду је проучавао, са П. Павловићем, профиле миоцена у Мокролушком потоку, код амама испод Калемегдана и у Раковици. О том боравку остао је запис у једној белешци о геолошким посматрањима у околини Београда (1899). Разматрају се и односи између сарматских и конгеријских слојева.

Боравак у западној Европи Ласкарев је искористио да учествује на VIII Међународном геолошком конгресу у Паризу. Провео је тамо месец дана у друштву руских геолога.

По повратку у Русију изабран је 1902. за доцента за геологију и палеонтологију на Универзитету у Одеси. Спремио је магистарску тезу под насловом „Фауна бугловских слојева Волиније“ и одбранио је на Универзитету у Јурјеви (1903). При изради тезе ментор му је био Н. Андрусов. У овом раду Ласкарев је седименте у сливу реке Бугловке (у Волинији, сада Молдавија) први назвао „бугловски слојеви“. При томе, сложио се са оним истраживачима који су сарматске мекушце ЈИ Европе изводили из другомедитеранских.

Ласкарев у то време, уз педагошки рад на Универзитету, интензивно проучава терене јужне Русије. Наставио је систематична и комплексна испитивања на 17. и делимично 18. листу Основне геолошке карте европске Русије (сада у Украјини и Белорусији). Обрађивао је све творевине које су тамо заступљене, али се бавио и суседним теренима. Посебно се интересовашо

за неоген, фосилну сисарску фауну пикермијског типа, квартарне насlage и тектонику украјинског кристаласог масива. Обиман тумач за 17. лист карте представљао је у ствари Ласкаревљевој докторској дисертацији, коју је под насловом „Геолошка испитивања у југозападној Русији“, одбранио 1916. на Универзитету у Кијеву. То је био најобимнији рад који је Ласкарев (1914) израдио у току целог живота. Реч је о замашној монографији од око 800 страница великог формата, богатој резултатима властитих теренских и лабораторијских испитивања (литолошких података, локалних профила, биостратиграфских табела и фотографија).

На основу свега што је урадио Ласкарев је био изабран: за члана Новоросијског природњачког друштва (1891), затим, за почасног члана Минералошког друштва у Петрограду (1911), Вороњешког природњачког друштва (1911) и Дњепровског природњачког друштва (1912).

Октобарска револуција је прекинула Ласкаревљев истраживачки рад и успешну каријеру. Са сестром и њеном децом напустио је Русију у јануару 1920. године. После кратког боравка у Истанбулу прошао је кроз карантин на грчком острву Принкипио, и већ 5. маја 1920, по властитој жељи и позиву наших геолога, био је у Београду. Одлука да пређе у Београд није била случајна. Већ за време првог боравка у нашем главном граду, Ласкарев се уверио да се управо у његовој околини и у Србији налазе терени значајни за поуздано решавање проблема за које се нарочито интересовао.

У Београду је дочекан с пажњом и поштовањем. Одмах је постављен за уговорног редовног професора у Геолошко-палеонтолошком заводу Универзитета. У том звању он је остао све до 1950. године. Поверена су му предавања из Историјске геологије кенозоика и Палеонтологије (од 1926), затим Увођење у самосталне геолошке радове и извођење теренских радова у околини Београда. После Другог светског рата, 1950, Ласкарев је примио наше држављанство па је изабран за редовног професора по позиву на Природно-математичком факултету у Београду. Тада је већ, у дубокој старости, предавао само Кенозоик и Палеонтологију. Због потреба у настави до смрти није пензионисан. Извео је десетине дипломаца и неколико доктора наука.

Године 1932. изабран је за дописног члана Српске краљевске академије, а 1947. за редовног члана Српске академије наука. У Академији је био и управник новооснованог Геолошког института (од 1947. до 1951) и уредник прве књиге „Зборника радова“ у том институту.

Ласкарев није много објављивао. Придржавао се правила „мало али добро“. Зато је укупно објавио седамдесетак радова од чега 25 у Русији, а остале код нас.

У Београду Ласкарев наставља да ради оно што је већ добро знао из Русије. Бавио се, међутим, искључиво озбиљним проблемима који су били достојни његове пажње и његовог реномеа. Реч је о четири главна подручја: (1) наставио је студије и синтезе о неогену ЈИ и Ј Европе; (2) проучавао је фосилне сисаре Србије и Југославије; (3) бавио се тектоником неогених

и неких старијих терена и (4) истраживао лес и друге најмлађе творевине околине Београда и Војводине. У свим тим доменима он је остварио одличне и веома запажене резултате.

У прво време Ласкарев је проучавао лес околине Београда и у Војводини. То је заправо био само увод у његова каснија теренска испитивања неогена и квартара Србије.

За даљи рад В. Ласкарева на нашим теренима посебно значајно је било што су га колеге из Геолошког завода већ 1921. године укључиле у рад на Геолошкој карти околине Београда 1 : 25.000 (1931). Ово је била прагматична и веома важна одлука јер је Ласкарев, као сертификовани регионални геолог, у том моменту једини био потпуно спреман да успешно заврши тај изузетно захтеван и давно започети посао. Велика количина неогених седимената на тој карти (преко 5/6 на оба листа) и богата фауна коју је прикупио, а великим делом се налазила обрађена у збиркама П. Павловића, омогућили су Ласкареву да се брзо снађе у том обимном и сложенем послу. То је била важна степеница у његовом добром упознавању стратиграфије неогена код Београда и западно од Карпата и доношењу одговарајућих закључака, који су му били неопходни за израду његових синтеза ширег захвата. Отуда је Геолошка карта околине Београда постала „најдражи објекат његових испитивања“. Између 1921. и 1926. Ласкарев је веома успешно руководио Одсеком за израду детаљне геолошке карте Геолошког завода на Универзитету (Стевановић, 1955).

Најзначајније научно достигнуће у новој средини, међутим, била је Ласкаревљева оригинална палеогеографска идеја о великом унутрашњем (епиконтиненталном) неогеном мору јужне Европе, којем је он дао назив Паратетис. Ово фундаментално откриће скромно је објавио 1923. и 1924. године код нас. После је ушло у европску и светску геолошку литературу и данас представља незаобилазан део геолошке научне баштине или оно опште научно знање коме многи више и не знају правог аутора (Стевановић, 1974).

Од маја 1921. године, Ласкарев је у слободно време био веома ангажован у откопавањима богате пикермијске фауне у околини Велеса (Преполоц и Белушка) и њеној лабораторијској обради и детерминацији, чиме је званично руководио П. Павловић из Природњачког музеја српске земље. Тај посао је трајао дуго па је Ласкарева постепено увео у таксономске детерминације сисарских фосилних остатака из целе Србије и Југославије и проучавање њихове биостратиграфије. Из тог домена објавио је једанаест веома занимљивих радова па је код нас створен потпуно погрешан утисак како је он само палеонтолог и палеомамолог.

Између 1927. и 1933. године Ласкарев се заинтересовао и за тектонске односе у нашим старијим теренима. Нашао је нове структурне елементе и тектонске односе у пределима Букуље, Црног врха ЈИ од Крагујевца, Фрушке и Пожешке горе (1930). Овај његов оригиналан, интересантан и значајан рад, нажалост, нагло је прекинут.

Тридесетих година резултати Ласкаревљевог научног рада у нашој средини већ су се толико истицали да је 1932. године изабран за дописног члана Српске краљевске академије. На факултету, поред предавања, семинара, увођења у самосталне геолошке радове и извођења екскурзија – Ласкарев обавља завршне (дипломске) испите, учествује у комисијама за оцену и одбрану докторских дисертација. После смрти Јована Жујовића, својим искуством и идејама одлучујуће утиче на рад Катедре геологије на Универзитету.

Други светски рат Ласкарев је провео животарећи на граници егзистенције. Објавио је два рада о фосилним сисарима из Србије (1944) и саопштио реферат о сармату у Академији (1942). Тек толико да се каже како је нешто радио за скромну плату.

После рата Ласкарев се ангажује на (Филозофском и Природно-математичком) факултету с таквом прилежношћу као да није већ дубоко у осмој деценији живота. Он држи предавања, испитује, води многобројне дипломце, обавља дипломске испите, консултује се с докторандима, редовно долази на посао у Завод, пише радове и од 1949, учествује у раду Редакционог одбора *Геолошких анала Балканској полуострва*. Коначно, 1950. године у новим околностима, Ласкарев узима југословенско држављанство пошто је Србију дефинитивно прихватио као своју домовину. Одмах потом Управа и Савет Природно-математичког факултета у Београду изабрали су Ласкарева за редовног професора по позиву, што је он прихватио с великим задовољством.

За редовног члана Српске академије наука изабран је Ласкарев 1947. године. Тада је постао и управник тек основаног Геолошког института САНУ. У њему, уз помоћ млађих колега (К. Петковића и С. Павловића), окупља нове кадрове и спољне сараднике, планира и организује рад и поставља актуелне научне проблеме које треба решавати. Мада је на месту управника остао само до 1951. године, Ласкарев је тако добро утемељио овај институт да је касније истицано како се у њему радило разноврсно, модерно и веома успешно.

Током дугог и плодног живота Ласкарев је добио низ признања за свој рад. У Русији је добио од Академије наука у Петрограду велику награду Ахматова за магистарски рад. За заслуге у научном раду у нашој земљи 1950. примио је Награду Владе Србије. Палеонтолози су одредили неколико нових таксона и назвали их његовим презименом. Један нови рудистни род добио је име *Laskarevia Milovanović*. Ласкарев је много држао до телеграма из 1926. године којим га совјетски геолози са II Свесавезног геолошког конгреса СССР-а позивају да се врати у домовину. Признања у виду нарочитих бројева геолошких часописа и посебних зборника радова наставила су се све до наших дана (Петковић, 1954, 1955; Вјалов, 1970). Његов живот и дело исцрпно су приказани у престижној едицији „Живот и дело српских научника“ у САНУ (Грубић и Пантић, 2000).

Због послератних потреба у кадровима Ласкарев није отишао у пензију до краја живота, иако је био у дубокој старости. Последњих девет месеци, међутим, провео је у кревету. Исцрпљујућа болест постепено је сламала

унутрашње снаге његовог организма, који је коначно подлегао. Преминуо је 10. априла 1954. у 86. години живота. Сахрањен је на руском одељку Новог гробља у Београду, испраћен од многобројних колега, ђака, пријатеља поштовалаца и познаника.

Владимир Димитријевић Ласкарев је био тих, повучен и скроман господин, врхунски универзитетски професор и, у исто време, велики регионални геолог и палеонтолог. Својим радом учинио је огромне услуге нашој али и европској регионалној геологији. По томе ће његово име трајно остати забележено у историји домаће и европске науке. Због свог веома поузданог знања, пословичне скромности и искрене људске тоpline, међу својим савременицима и ученицима, Ласкарев је био необично омиљен и дубоко поштован.

ЛИТЕРАТУРА

- Вјалов, О. С. едитор (1970): *Буїловские слоји миоцена*. Академија наук Украинској ССР, стр. 1-277, Киев.
- Грубић, А. (1992): *Владимир Димитријевић Ласкарев (1868-1954)*. Председници и истакнути стари чланови Управе СГД. У: Н. Пантић и М. Сладић, едитори: Споменица, Сто година Српског геолошког друштва 1891-1991, стр. 153-154, Београд.
- Грубић, А. и Пантић, Н. (2000): *Владимир Димитријевић Ласкарев (1868-1954). Живот и дело српских научника*, књ. 6, стр. 1-41, Српска академија наука и уметности, Београд.
- Laskarev, V. (1899): *Bemerkungen ueber die Mioceanablagerungen Volhyniens*. Jahrbuch geologischen Reichsanstalt, Wien.
- Ласкарев, В. (1899): Из геологических экскурсии в окрестностях Белграда. *Записки Новороссијскогo общества*, т. XXIII, стр. 139-145, Одесса.
- Ласкарев, В. (1914): *Геологические исследования в югозападной России (17. Лист общегеологической карты Европейской России)*. Труды Геологического комитета, т. XXXIII, С. Петербург.
- Laskarev, V. (1921): *Sur le decouverte de la faune de Pikermi pres de Veles (Serbie meridionale)*. *Гласник Српскої геогрaфскої друштва*, бр. 6, стр. 156-159, Београд.
- Laskarev, V. (1924): *Sur les equivalents du sarmatien superieur en Serbie*. Зборник радова посвећен Јовану Цвијићу, стр. 73-86, Београд.
- Ласкарев, В. (1930): Прилози за тектонику Букуље, Црног врха и Фрушке горе. *Геолошки анали Балканскої полуострва*, књ. X, св. 1, стр. 1-17, Београд.
- Ласкарев, В. (1932): Др Владимир Ласкарев, дописни члан. Аутобиографија. *Годишњак Српске краљевске академије за 1932*, стр. 195-200, Београд.
- Ласкарев, В., Петковић, В. и Луковић, М. (1931): *Геолошка карта околине Београда 1: 25.000*. Геолошки институт Краљевине Југославије, два листа, Београд.

- Ласкарев, В. (1949): О новим наласцима сисара код Деспотовца са кратким прегледом терцијарних сисара нађених у Србији. *Глас Српске академије наука*, СХСII, Одељење природних наука, Н.С., бр. 1, стр. 45-62, Београд.
- Ласкарев, В. (1950): О еквивалентима горњег сармата у Србији. *Геолошки анали Балканској њолуострва*, књ. XVIII, стр. 1-16, Београд.
- Ласкарев, В. (1951): О стратиграфији квартарних наслага Војводине. *Ибид*, књ. XIX, стр. 1-18, Београд.
- Миловановић, Б. (1984): Два рудистна рода из Динарида. *Весник Завода за геолошка и геофизичка истраживања*, сер. А, књ. XLII, стр. 97-109, Београд.
- Миловановић, Б. и Сладић, М. (1957): Нове врсте рудистног рода *Pseudopolyconites*. *Ибид*, књ. XIII, стр. 193-240, Београд.
- Петковић, К. (1954): Владимир Димитријевич Ласкарев, редовни професор Универзитета у Београду и редовни члан Српске академије наука. *Зайисници Српској геолошкој друштва за 1954*, стр. 101-104, Београд, 1956.
- Петковић, К. едитор (1955): *Геолошки анали Балканској њолуострва*, књ. XXII, Београд.
- Стевановић, П. (1954): Научна делатност академика В. Ласкарева. *Зайисници Српској геолошкој друштва за 1954*, стр. 105-112, Београд, 1956.
- Стевановић, П. (1955): Др Владимир Ласкарев (1868-1954), некролог. *Геолошки анали Балканској њолуострва*, књ. XXIII, стр. 1-18, Београд.
- S(tevanović), P. (1962): *Laskarev Vladimir*. U: M. Krleža (editor): *Enciklopedija Jugoslavije*, tom 5, str. 473, Jugoslavenski enciklopedijski zavod, Zagreb.
- Стевановић, П. (1964): Радови В. Ласкарева на геолошком проучавању околине Београда (поводом 10-годишњице смрти). *Зайисници Српској геолошкој друштва за 1964*, стр. 199-201, Београд, 1969.
- Стевановић, П. (1974): 50 година од прокламовања Паратетиса у Српском геолошком друштву. У спомен двадесетогодишњице смрти В. Ласкарева. *Ибид*, за 1974, стр. 69-78, Београд, 1975.
- Аноним (1962): *Ласкарев Владимир Димитријевич*. Украинска радјанска енциклопедија, т. 8, стр. 13, Академија наук Украинској радјанској социјалистическој републики, Киев.

*Aleksandar Grubić*VLADIMIR D. LASKAREV (1868–1954)
LIFE AND WORK

S u m m a r y

Vladimir D. Laskarev was a Full Member of the Serbian Academy of Sciences, Full Professor at the University of Belgrade, a regional geologist and a prominent paleontologist on a European scale.

Laskarev was born on 9 July 1868 in the town of Biryuch in the former Voronezh Governorate (now in Ukraine). He received his education in Biryuch and Chernigov and studied natural sciences at the Imperial Novorossiyan University located in Odessa. He graduated in 1891 and decided to become a geologist. After having completed his studies, he spent a year at the renowned Mining Institute in St. Petersburg where he served an apprenticeship for a year and earned a certificate in geology.

Laskarev gained a position as a geology assistant at the Odessa University where he previously completed his studies. He showed great interest in the Neogene and Quaternary of the then Southern Russia, and consequently his earliest papers focused on the geology of Podolia, Bessarabia and Galicia. He was soon appointed as an official associate of the Russian Geological Committee and was tasked to draw the seventeenth sheet of the General Geological Map of European Russia. It took him fifteen years of arduous and intensive work to complete the task.

From 1898 to 1900 Laskarev worked in a number of geological institutions and performed field work in Vienna, Budapest, Zagreb, Belgrade, Munich, Zurich, Geneva, Nervi, Roma and Naples and thus gained invaluable knowledge and experience.

Upon his return to Russia in 1900, he became docent of geology and paleontology at the Odessa University. He defended his magister thesis titled “The Fauna of the Buglovian Beds in Volhynia” at the University of Yuryev (1903) and was eventually appointed as a professor in Odessa in 1904.

While working on the seventeenth sheet of the General Geological Map of European Russia he focused in particular on Neogene, Pikermian fossil mammal fauna and Quaternary sediments. It was Laskarev’s doctoral thesis that actually proved to be of indispensable importance for the interpretation of that map. The doctoral thesis was published under the title “Geological Survey of South-Western Russia” in 1916 and was a sort of Laskarev’s lifework.

Laskarev’s successful career was cut short by the October Revolution. Together with his sister and her children he left Russia in January 1920. As early as on 5 May in the same year, of his own will, and at the invitation of the Serbian geologists, he found himself in Belgrade. He was warmly welcomed and held in the highest regard. He was appointed as a contracted Full Professor at the Institute of

Geology and Paleontology of the University of Belgrade. Laskarev was entrusted with delivering lectures in the following subjects: History of Cenozoic Geology, Paleontology (from 1926) and Introduction to Independent Geological Work and Field Work in the Vicinity of Belgrade. After he was granted Serbian citizenship in 1950, he was elected to the position of Invited Full Professor at the Belgrade Faculty of Science and Mathematics. At the time he taught only Paleontology. Owing to lecturing demands he never retired during his lifetime. He mentored dozens of graduates and several PhD students.

In 1932 Laskarev was elected a corresponding member of the Serbian Royal Academy, and in 1947 he became its full member. In the Academy he headed the newly-founded Geological Institute and was the editor of its first volume of “The Proceedings”.

Laskarev did not publish much during his lifetime. He published around seventy papers of which 25 in Russia and the rest in our country.

In our country Laskarev focused on matters he already excelled at. Namely, on the following four main groups of problems: (1) he continued his studies and the synthesis of the Neogene of Southeast Europe, (2) carried out research of the fossil mammals of Serbia and Yugoslavia, (3) investigated the tectonics of the Neogene and some older fields and (4) studied the loess and other younger sediments in the vicinity of Belgrade and Vojvodina. He made significant and notable contributions to all aforementioned areas. Nevertheless, his most important contribution is his paleographic idea concerning a large inland Neogene period South European sea that he named Paratethys. This fundamental discovery has entered European and world literature and nowadays is an indispensable part of geological scientific legacy.

During his long and prolific life Laskarev was honored with a number of awards for his work in Russia and our country alike.

V. D. Laskarev passed away on 10 April 1954 in Belgrade, after suffering from illness for several months, and was buried in the *Russian part of Belgrade's New Cemetery*.

Even though V. D. Laskarev was a quiet, self-restraint and modest gentleman, at the same time he was a great regional geologist and paleontologist. Through his remarkable pedagogical and scientific efforts he made outstanding contributions to Serbian and European geology, owing to which his name will remain permanently recorded in the history of Serbian and European science. Because of his profound knowledge and genuine human warmth that he radiated towards his contemporaries, associates and students, he was a much beloved and deeply respected teacher.

